

РЕЧНИК

репродуктивног
здравља

SPORT I OMLADINA VOJVODINE
SPORT AND YOUTH OF VOJVODINA

РЕЧНИК

репродуктивног
здравља

SPORT I OMLADINA VOJVODINE
SPORT AND YOUTH OF VOJVODINA

Нови Сад
2014.

РЕЧНИК репродуктивног здравља

Издавач:

Покрајински секретаријат за спорт и омладину
Аутономне покрајине Војводине

За издавача:

Мариника Тепић, Покрајинска секретарка за
спорт и омладину

Уредница:

проф. др Александра Капамаџија

Ауторке:

проф. др Александра Капамаџија, гинеколог
проф. др Марија Зотовић, психолог
доц. др Снежана Укропина, специјалиста
социјалне медицине
проф. др Душанка Добановачки, уролог
др Лидиа Туро, епидемиолог

Дизајнерка и техничка уредница:

Дуња Шашић

Штампа:

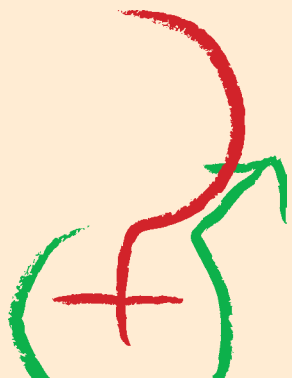
Управа за заједничке послове покрајинских
органа – Одељење за послове штампарије

Тираж:

1500

март 2014.

Коришћена илустрација: Винсент ван Гог: „Звездана ноћ“, 1889.

РЕЦЕНЗИЈА РУКОПИСА „РЕЧНИК РЕПРОДУКТИВНОГ ЗДРАВЉА”

Након анализе текста, као рецензент речника, подносим следећи извештај:

а) Подаци о ауторима:

У изради ове публикације учествовало је петоро аутора из различитих области, истакнутих стручњака и наставника Медицинског факултета у Новом Саду, односно гинекологије и акушерства, психологије, социјалне медицине, урологије и епидемиологије.

б) Подаци о делу:

Публикација „*Речник репродуктивног здравља*” служи да би се дала објашњења за најчешће појмове који се користе у домену репродуктивног здравља. Речник обухвата преко две стотине најчешће коришћених термина који су јасно и концизно објашњени.

в) Приказ дела:

У овом рукопису објашњена је већина одредница релевантних за термин репродуктивно здравље, попут општесоцијалних (у вези са појмовима род и родна равноправност), правних (сексуалне и репродуктивне слободе и права), психосексуалних (сексуални идентитет, сексуална оријентација, нормално и поремећено сексуално функционисање и др.), социјално-медицинских (опште и сексуално здравље, сексуална едукација, планирање породице и др.) и епидемиолошких (период инкубације и прозора, сексуално преносиве инфекције, ризична понашања). Велики број појмова односи се на биолошки аспект репродуктивног система и даје појашњење женских и мушких репродуктивних органа, физиологију репродуктивног система, најчешћа патолошка стања у вези са поменутиим системом у адолесценцији и одраслом добу; затим последице сексуалне активности у адолесценцији, и мере очувања и унапређења репродуктивног здравља, укључујући и различите методе контрацепције.

г) Оцена квалитета дела:

С обзиром на то да је репродуктивно здравље веома широк и вишезначан појам, већина термина може да се разматра с различитих аспеката, а аутори су то успешно

и урадили. Изнети ставови усклађени су с најновијим научним и стручним сазнањима, и поткрепљени су литературом која је највећим делом објављена у последњих пет година. Објашњење појмова је систематично и у оптималном обиму изложени су битни садржаји. Рукопис је написан јасним, једноставним и разумљивим стилем, уз коректан правопис и прихватљив степен коришћења страних речи и израза. Публикација „Речник репродуктивног здравља“ оригиналан је рукопис, и први на српском језику посвећен унапређењу знања младих људи и едукатора за област сексуалног васпитања ученика.

д) Стручно-научна оцена:

Рецензент сматра да је садржај рукописа, заснован на коришћењу савремене медицинске литературе, систематичан, прегледан и да на јасан начин обрађује бројне и разноврсне појмове који су важни у здравствено-васпитном раду са младима у области сексуалне едукације или васпитања за безбедно сексуално и репродуктивно понашање. „Речник репродуктивног здравља“ даје веома значајан допринос стремљењу да се кроз унапређење знања, ставова и понашања младих допринесе очувању плодности и побољшању демографских потенцијала.

Обрађени појмови изложени у овој публикацији написани су на високом стручном и педагошком нивоу. Стога рецензент предлаже да се рукопис „Речник репродуктивної здравља“ усвоји без исправки.

Рецензенткиња,
Др сц. мед. Каширина Седлецки,
специјалисткиња гинекологије и акушерства,
Начелница Републичког центра за
планирање породице
Института за здравствену заштиту мајке
и деце Србије „Др Вукан Чујић“, Београд

У Београду, 19. новембра 2013. године

ПОЈАШЊЕЊЕ

Ради лакшег сналажења међу појмовима, боје испред речи означавају област у којој се оне најчешће појављују. То су:

- – општи појмови о здрављу и здравственом васпитању;
- – међуљудски односи и вештине комуникације;
- – анатомија полних органа, пубертет, репродукција и трудноћа;
- – сексуалност човека, сексуално преносиве инфекције, ризична понашања, поремећаји гениталних органа, опште-социјални појмови.

■ Абортус

Или побачај, означава прекид трудноће уклањањем фетуса односно ембриона из материце пре његове способности за живот у спољном свету. Побачај може настати спонтано, због компликација у трудноћи, или може бити изазван. Изазвани, намерни абортус, ради се ако је трудноћа нежељена или ако постоје здравствени проблеми, нпр. болест мајке или бебе; или у случају силовања.

■ Адолесценција

Период одрастања, од детета до одраслог човека. Латински, *adolescere*, значи одрастати. По Светској здравственој организацији то је период од десете до деветнаесте године. У овом периоду дешавају се бројне физичке, психичке и социјалне промене у младом човеку које га воде од детињства ка зрелости.

■ Адхезије препуцијума

Улепљеност главића пениса и кожне навлаке у различитом степену. Главић не мора да се види или се види

делимично. Ово је скоро нормална појава код беба и деце у најмлађем узрасту. Временом, главић и кожица се одлепљују и одржавање хигијене је лакше.

■ АИДС

Скраћеница од *Acquired immunodeficiency syndrome*. Види под: СИДА.

■ Активно слушање

Слушање саговорника подразумева усмеравање пажње, тумачење и памћење онога што чујемо. Такође, значи бити концентрисан, слушати саговорника и саосећати са њим; прихватити саговорника као особу у целини.

■ Акушер

Лекар специјалиста који се бави нормалним или патолошким стањима трудноће и порођаја.

■ Анални секс

Сексуални однос приликом којег пенис улази кроз анус (чмар) у завршни део дебелог црева (ректум) партнера.

■ Анорексија

Поремећај исхране који карактерише спровођење драстичних дијета. Оне могу да доведу до поремећаја метаболизма, па чак и до смрти. Јавља се десет пута чешће код девојака и жена него код мушкараца. Ове особе немају реалну слику о свом телу и стално мисле да су гојазне. Оне опсесивно ограничавају себи врсту и количину хране (600–800 калорија на дан). Због престанка рада јајника и недостатка хормона девојке губе менструацију, а може доћи до остеопорозе (смањивања густине костију), такође, долази до општег слабљења организма, и депресије. Лечи се тимски, психотерапијом и корекцијом исхране, а понекад и одређеним лековима.

■ Апстиненција

Уздржавање од обављања неке активности. Сексуална апстиненција је уздржавање од сексуалног односа током неког периода (пре брака, за време менструације, због болести, проблема у трудноћи; чување енергије за спортско такмичење, због неког уверења итд.)

■ Асертивност

Упорност, самосвесност, самопоуздање. Асертивна комуникација подразумева изражавање мисли, осећања и уверења на директан, искрен и социјално адекватан начин, уз уважавање права других људи.

